

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

دانشکده: موسیقی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد در رشته

آهنگسازی

یک قطعه برای ارکستر سمفونیک

استاد راهنما:

هوشیار خیام

پژوهش و نگارش:

میثم سالکی کشاورز

بهمن ماه 1387

سیدنا محمد بن عبد اللہ

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

دانشکده: موسیقی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد در رشته

آهنگسازی

یک قطعه برای ارکستر سمفونیک

استاد راهنما:

هوشیار خیام

استاد مشاور:

اتابک الیاسی

پژوهش و نگارش:

میثم سالکی کشاورز

بهمن ماه 1387

صفحه تصویب و ارزش یابی پایان نامه توسط هیئت داوران

تقدیم به

پدر و مادر عزیزم که در همه مراحل زندگی مرا یاری نمودند.

تشکر

با تشکر فراوان از استاد راهنما و استاد مشاور عزیزم جناب آقای دکتر هوشیار خیام و جناب آقای اتابک الیاسی که در طول این زمان با مهربانی مرا یاری فرمودند.

و همچنین با سپاس از همه استاتید گرامی:

آقایان شریف لطفی - (استاد مهمان) خیام میرزا زاده - استاد شاهرخ خواجه نوری - استاد تقی ضرابی و جناب استاد کیاوش صاحب‌نسق.

که در طول این دوره همیشه مرهون زحمات ایشان بوده و هستم.

چکیده مطالب:

آثار ارائه شده در این پایان نامه شامل دو قسمت است:

1- یک قطعه برای ارکستر سمفونیک

2- قطعه ای برای نی نوشابه

تلاش بر این بوده که قطعات با الهام از فضای موسیقی ایرانی و خصوصاً فضای موسیقی نواحی

ایران ساخته شود.

و همچنین اینکه در این آثار تکنیک های آهنگ سازی رایج در موسیقی غرب مورد استفاده قرار

گرفته است.

فهرست مطالب

شماره صفحه

1

مقدمه

2

تجزیه و تحلیل: یک قطعه برای ارکستر سمفونیک

17

تجزیه و تحلیل: یک قطعه برای نی نوشابه

پارتیتور: یک قطعه برای ارکستر سمفونیک

پارتیتور: یک قطعه برای نی نوشابه

بخش پیوست

فهرست جداول

شماره صفحه

3 و 4 دیاگرام قطعه از نظر فرم: یک قطعه برای ارکستر سمفونیک

18 دیاگرام قطعه از نظر فرم: یک قطعه برای نی نوشابه

مقدمه

قبل از آنالیز قطعات لازم می دانم که نکاتی کلی راجع به ساختار قطعه از نظر ملودی - هارمونی - فرم - بافت و سازبندی تذکر دهم.

ملودی: با الهام از فضای موسیقی نواحی ایران ساخته شده است.

هارمونی: در این قطعه از بکار بردن سیستم دقیق هارمونی کلاسیک اجتناب شده و سعی بر این بوده که هارمونی هر بخش با توجه به فضای موسیقی آن قسمت و کاملاً با سلیقه شخصی انتخاب شود.

برای ایجاد فضای هارمونی از شیوه های مرسوم مانند آکوردهایی با ساختار فاصله ی سوم ها ، چهارم ها ، پان دیاتیزم (انتخاب نتهایی در گام مورد استفاده بدون در نظر گرفتن آکورد خاص) و همچنین شکل گیری هارمونی براساس تکنیک های کنتر پوان استفاده شده است.

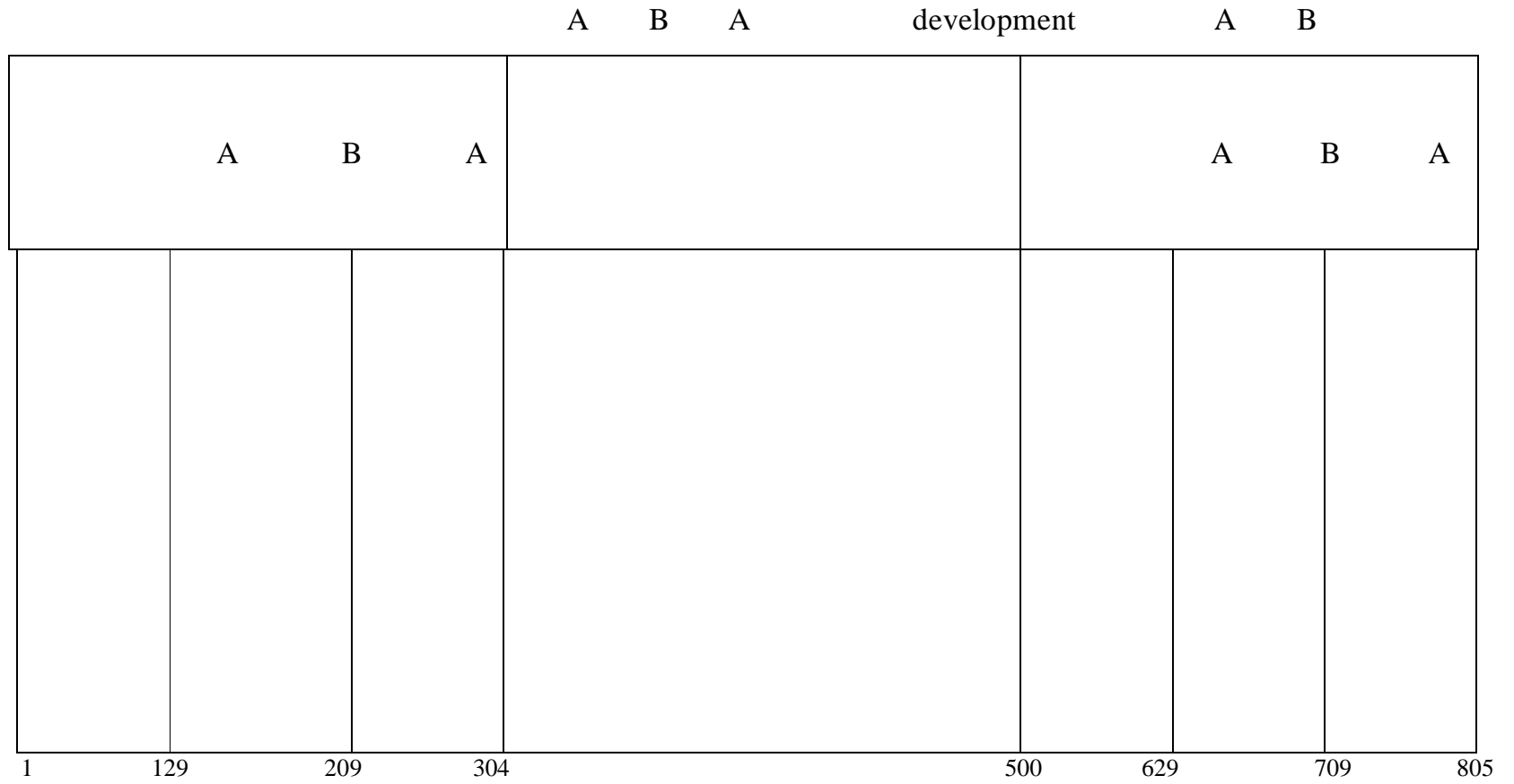
فرم: فرم این قطعه روندوسنات است که به طور کامل در دیاگرام توضیح داده می شود.

بافت: از بافتهای مونو فونیک - هموفونیک - پلی فونیک استفاده شده است .

سازبندی: از تکنیکهای آموخته شده در زمینه ی سازبندی و همچنین رنگ آمیزی و ایجاد فضاهای شخصی استفاده شده است.

تجزیه و تحلیل: یک قطعه برای ارکستر سمفونیک

دیاگرام قطعه از نظر فرم

شماره میزان

برای آنالیز قطعه شیوه ی اتخاذ شده به این صورت است که ابتدا دیاگرام قطعه از نظر فرم ترسیم

شده و سپس هریک از قسمتهای ذکر شده در دیاگرام از نظر ملودی - بافت هارمونی - کنتراپوان

و سایر موارد مورد بررسی قرار گرفته است.

A B A			development			A B A		
A B A						A B A		
1	129	209	304		500	629	709	805

شماره میزان

بخش A

میزان یک تا 12

در این قسمت قطعه با pizz دربخش باس زهی آغاز می شود که همراه آن سازفاگوت همان نت را به صورت نت کشیده می نوازند.

بر روی این افکت صوتی ساز ویلن II بعد از یک سکوت سیاه با همان نت به صورت تریل وارد می شود و این روند تا میزان 12 ادامه پیدا می کند.

میزان 13 تا 19

این قسمت دارای یک بافت هموفونیک است که در قسمت‌های جلوتر نیز ادامه پیدا می کند. در این بخش ملودی اصلی توسط ساز ویلن I نواخته می شود و بافت هارمونی با افکت pizz توسط بقیه ی سازهای زهی نواخته می شود.

میزان 20 تا 23

در این بخش ملودی اصلی توسط ساز ویولا و سپس ویلنسل نواخته می شود و بقیه ی بخشهای زهی به صورت Arco نتهای همراهی رامی نوازند.

در میزان 20 و 21 ساز کنترباس و ویلنسل عمدا به دلیل ایجاد افکت صوتی خاص نتها را به صورت دست باز می نوازند.

میزان 24 تا 27

یک پاساژ بالارونده با افکت pizz در سازهای زهی

میزان 28 تا 34

تکرار ملودی قسمت اول در اکتاو بالاتر به وسیله ی ویلن I و دوپل آن در یک اکتاو پایین تر در

ویلن II

در این قسمت ساز فاگوت برای کامل شدن بخش هارمونی وارد می شود .

میزان 35 تا 39

ورود ساز فلوت و دوپل ملودی آن به کمک ویلن I و ویلن II با افکت pizz

میزان 40 تا 42

ادامه قسمت قبل و اضافه شدن ساز فلوت پیکولو.

میزان 43 تا 50

ملودی اصلی در بخش زهی ادامه پیدا می کند . در میزان 43 و 44 افکت سیم دست باز در

ویلنسل و کنترا باس تکرار شده. از میزان 45 به بعد سازهای فاگوت و ترومبون برای کامل کردن

هارمونی وارد می شوند.

میزان 51 تا 57

یک بافت کتر پوان در این بخش شنیده می شود. ملودی اصلی در این قسمت به وسیله سازهای

بادی چوبی فلوت - کلارینت و فاگوت نواخته می شود و از میزان 56 به بعد ملودی به سازهای

ابوا و هورن انتقال می یابد .

بخش باس زهی هم یک ملودی دارد. همچنین یک ملودی دیگر هم در بخش باس به وسیله ی

ساز توبا در این قسمت اجرا می شود.

میزان 58 تا 64

در میزان 58 تا 62 موتیف اصلی ملودی به صورت یک پاساژ به وسیله ی سازهای ویولا و سپس ویلنسل اجرا می شود و بعد از آن همین موتیف ادامه پیدا می کند.

میزان 65 تا 71

در این قسمت یک بافت کنترپوان در دو بخش باس زهی و ویلنهاوهورن شنیده می شود. در میزان 70 و 71 ادامه ی ملودی ویلن و هورن توسط ترومپت و ویلنسل نواخته میشود و در بخش باس ساز توبا اضافه می شود.

میزان 72 تا 78

در این قسمت ملودی اصلی به کمک سازهای زهی اجرا می شود و بین این سازها تقسیم شده است. میزان 72 تا 74 ویلن II ، میزان 75 تا 76 ویلن I ، میزان 76 تا 77 ویلن II و بقیه بخشهای زهی نقش همراهی دارند.

میزان 79 تا 94

در این قسمت ملودی اصلی به وسیله ی سازهای ویولا و ویلنسل نواخته می شود. و آکوردها به کمک بخش باس بادی سازهای فاگوت، ترومبون و توبا به همراه کنتراباس نواخته می شود.

میزان 95 تا 103

موتیف اصلی و همراهی باس در بخشهای باس و آلتوی سازهای زهی.

میزان 104 تا 109

سازهای ویلن I و ویلن II به بخش آلتو و باس زهی اضافه می شوند.

میزان 110 تا 120

در این قسمت ملودی از ساز ویلنسل شروع شده و در میزان 112 با ساز ویولا ادامه پیدا می کند. در میزان 114 تا 117 یک موتیف تکرار شونده توسط ویلن II شروع می شود و در میزان 116 ویلن I در اکتاو بالاتر آن را دوبل می کند. از میزان 117 یک موتیف پایین رونده در سازهای آلتو و ویلنسل آغاز می شود. و در میزان های 119 و 120 توسط سازهای ویلن II و سپس ویلن I در اکتاوهای بالاتر دوبل می شود.

میزان 121 تا 128

موتیف اصلی توسط سازهای ویلن II و آلتو نواخته می شود و در میزانهای 123 و 124 به سازهای ویلن I و ویلنسل انتقال می یابد. از میزان 125 تا 128 موتیف اصلی به وسیله ی ویلنسل ادامه پیدا می کند.

بخش B

این بخش از میزان 129 شروع شده و تا میزان 209 ادامه پیدا می کند . بافت هارمونی این بخش معمولاً به کمک تکنیکهای کنترپوان به وجود آمده است و بیشتر ملودی ها توسط سازهای بادی اجرا می شود. در این قسمت ریتم بسیار متغیر است.

میزان 129 تا 132

ملودی اصلی توسط ساز هورن آغاز می شود و سازهای زهی و فاگوت بافت هارمونی را می نوازند و در میزان 132 یک استرتو توسط سازهای ویولا و ترومبون نواخته می شود.

میزان 133 تا 134

ادامه ی ملودی اصلی توسط ساز فاگوت

میزان 135 تا 139

از این میزان یک موتیف ملودی جدید توسط ساز ویولا و ویلنسل معرفی می شود و در میزان 138 این موتیف در اکتاو دابل شده و تکرار می شود.

میزان 140 تا 143

در این میزان ها ملودی اصلی توسط کلارینت و ویلن I بر روی بم ترین سیم (سیم سل «G») نواخته می شود ، بخشهای دیگر زهی نقش همراهی دارند.

میزان 144 تا 147

در این میزانها موتیف اصلی نواخته شده در 2 میزان آخر قسمت قبل 2 بار تکرار می شود با این تفاوت که سازهای ویلن II و ابوا نیز اضافه می شوند.

میزان 148 تا 153

از این میزان یک پاساژ بالارونده در ارکستر شروع می شود و تا میزان 153 ادامه پیدا می کند.
بخش باس نیز با حرکت مخالف یک پاساژ پایین رونده را اجرا می کند.

میزان 154 تا 157

از این میزان یک ملودی جدید توسط ساز فلوت پیکولو به همراه ساز فاگوت در منطقه ی بالای صوتی شروع می شود و تا میزان 157 ادامه پیدا می کند.
همچنین این ملودی توسط سازهای زهی دوپل می شود.

میزان 158 تا 161

تکرار ملودی قسمت قبل این بار توسط سازهای فلوت و ابوا و ویولا در اکتاو پایین تر.

میزان 162 تا 170

ملودی اصلی توسط ویلن I از میزان 162 شروع می شود و ادامه ی آن توسط سازهای کلارینت و فاگوت از میزان 165 اجرا می شود.

از میزان 167 این قسمت توسط سازهای فلوت و ویلن II دوپل می شود.

میزان 171 تا 178

از میزان 171 ملودی توسط ویلن I و ویلن II نواخته می شود. در میزان 171 تا 173 نت ها عمداً بصورت دست باز توسط ساز ویلنسل اجرا می شود.